31991L0250

PADOMES DIREKTĪVA
(1991. gada 14. maijs)
par datorprogrammu tiesisko aizsardzību

(91/250/EEK)

EIROPAS KOPIENU PADOME,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 100.a pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ([1]),

sadarbībā ar Eiropas Parlamentu ([2]),

ievērojot Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([3]),

tā kā mūsdienās nebūt ne visu dalībvalstu tiesību akti droši aizsargā datorprogrammas un, ja šāda aizsardzība pastāv, tā ir stipri dažāda;

tā kā datorprogrammu izstrāde prasa lielus cilvēku, tehnikas un finansu resursu ieguldījumus, bet datorprogrammas var nokopēt par niecīgu daļu to līdzekļu, kas vajadzīgi, lai patstāvīgi izstrādātu programmas;

tā kā datorprogrammas daudzās dažādās rūpniecības nozarēs kļūst aizvien svarīgākas, un datorprogrammu tehnoloģija attiecīgi atzīstama par būtiski svarīgu Kopienas rūpniecības attīstībā;

tā kā vairākas dalībvalstu tiesību aktu atšķirības datorprogrammu juridiskā aizsardzībā tieši un nelabvēlīgi iespaido kopējā tirgus darbību datorprogrammu jomā, un tādas atšķirības var kļūt vēl lielākas, dalībvalstīm ieviešot jaunus ar datorprogrammu aizsardzību saistītus tiesību aktus;

tā kā nelabvēlīgās atšķirības jālikvidē un jānovērš jaunu atšķirību rašanās, bet atšķirības, kas kopējā tirgus darbību neietekmē negatīvi, līdz noteiktai pakāpei nav jālikvidē vai nav jānovērš šādu jaunu atšķirību rašanās;

tā kā Kopienas tiesību aktu sistēma datorprogrammu aizsardzībai, pirmām kārtām, var aprobežoties arī ar to, ka tā panāk, lai dalībvalstis aizsargā datorprogrammas saskaņā ar autortiesību tiesību aktiem, kas attiecas uz literāriem darbiem, un tad precizē, kādas personas un darbi jāaizsargā, kādas ir ekskluzīvās tiesības, uz kurām aizsargātās personas var paļauties, lai atļautu vai aizliegtu noteiktas darbības, un cik ilga ir aizsardzība;

tā kā šajā direktīvā termins "datorprogramma" apzīmē programmas visās to formās, tostarp datortehnikā iekļautās programmas; tā kā šis termins apzīmē arī datorprogrammu izstrādes sagatavošanas un plānošanas darbus ar nosacījumu, ka no šiem sagatavošanas darbiem darba vēlākā stadijā var rasties datorprogramma;

tā kā kritērijos, ko izmanto, nosakot, vai kāda datorprogramma ir oriģināla vai nav, neietilpst nekādi programmu kvalitātes vai estētisko īpašību vērtējumi;

([1]) OV C 91, 12.4.1989., 4. lpp. un OV C 320, 20.12.1990., 22. lpp.

([2]) OV C 231, 17.9.1990., 78. lpp. un 1991. gada 17. aprīļa lēmums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

([3]) OV C 329, 30.12.1989., 4. lpp.

tā kā Kopiena ir pilnībā apņēmusies veicināt starptautisku standartizāciju;

tā kā datorprogrammu uzdevums ir savienoties un darboties kopā ar citām datorsistēmas sastāvdaļām un tās lietotājiem, un tas prasa šo sastāvdaļu loģisku un dažkārt arī fizisku savstarpēju savienošanu un mijiedarbi, un lai visi tās lietotāji, programmatūras un datortehnikas elementi darbotos kā paredzēts kopā ar citām programmatūrām un datortehniku;

tā kā programmas daļas, kas nodrošina programmatūras un datortehnikas elementu savstarpēju savienojamību un mijiedarbi, parasti sauc par "saskarnēm";

tā kā šādu funkcionālu savstarpēju savienojamību un mijiedarbi sauc par "savstarpēju izmantojamību"; tā kā savstarpēju izmantojamību var definēt kā spēju apmainīties ar informāciju un savstarpēji lietot sniegto un saņemto informāciju;

tā kā pilnīgas skaidrības labad jāuzsver, ka saskaņā ar šo direktīvu autortiesības aizsargā tikai pašas datorprogrammas, bet tās neaizsargā idejas un principus, kas ir pamatā atsevišķiem kādas programmas elementiem, ieskaitot tos, kas ir pamatā saskarnēm;

tā kā saskaņā ar šo autortiesību principu šī direktīva neaizsargā idejas un principus, ciktāl šīs idejas un principus nosaka loģika, algoritmi un programmēšanas valodas;

tā kā autortiesībām jāaizsargā šādu ideju un principu izpausme saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem un tiesu praksi, kā arī ar starptautiskām autortiesību konvencijām;

tā kā šajā direktīvā termins "īrēt" nozīmē uz ierobežotu laiku ļaut peļņas nolūkos lietot datorprogrammu vai tās eksemplāru; tā kā šis termins neparedz atļaut datorprogrammu izmantot plašai sabiedrībai, ko attiecīgi šī direktīva neregulē;

tā kā datorprogrammu gadījumā jāpieļauj atsevišķa atkāpe no autoru ekskluzīvām tiesībām neļaut nesankcionēti pavairot viņu darbus un jāļauj pavairot šīs programmas pēc tehniskas vajadzības, lai likumīgie ieguvēji varētu tās lietot;

tā kā tas nozīmē to, ka līgumi nevar aizliegt uzlādēt un palaist likumīgi iegūtas programmas eksemplārus, kā arī labot tās kļūdas, lai programmu varētu lietot; tā kā, ja nav īpašu līguma noteikumu, kas paredzētu citādi, tad pārdotu programmas eksemplāru likumīgi ieguvēji var veikt visu pārējo, kas vajadzīgs, lai viņi varētu lietot programmas eksemplāru kā paredzēts;

tā kā personai, kam ir tiesības lietot kādu datorprogrammu, nav aizliegts veikt darbības, kas vajadzīgas, lai novērotu, pētītu vai pārbaudītu programmas darbību, ar nosacījumu, ka šāda rīcība nepārkāpj programmas autortiesības;

tā kā nesankcionēta attiecīgās datorprogrammas koda pavairošana, tulkošana, piemērošana vai pārveidošana pārkāpj autora ekskluzīvās tiesības;

tā kā tomēr iespējami gadījumi, kad šāda koda pavairošana un tā tulkošana saskaņā ar 4. panta a) un b) punktu ir obligāti vajadzīga, lai iegūtu informāciju, ar ko panākt neatkarīgi radītas programmas savstarpēju izmantojamību ar citām programmām;

tā kā šā iemesla dēļ jāatzīst, ka tikai šajos atsevišķos gadījumos likumīgi un godīgi programmu pavairot un tulkot drīkst persona vai tādas personas interesēs, kurai ir tiesības to lietot, un tiesību īpašnieka atļauja nav vajadzīga;

tā kā šādu atkāpi pieļauj ar mērķi darīt iespējamu visu, arī dažādu ražotāju izgatavotu datorsistēmas komponentu savienošanu, lai tie varētu darboties kopā;

tā kā šāda atkāpe no autora ekskluzīvām tiesībām nav izmantojama, lai aizskartu tiesību īpašnieka likumīgas intereses vai būtu pretrunā ar programmas normālu lietojumu;

tā kā, lai saglabātu saskaņu ar Bernes konvenciju par literāro un mākslas darbu aizsardzību, aizsardzība ilgst autora mūžu un piecdesmit gadus, skaitot no pirmā janvāra nākamā gadā pēc viņa nāves vai gadījumā, ja darbs ir anonīms vai laists klajā ar pseidonīmu, 50 gadu, skaitot no pirmā janvāra nākamā gadā pēc tam, kad darbs ir izdots;

tā kā vajadzības gadījumā datorprogrammu aizsardzība saskaņā ar autortiesību tiesību aktiem nekādi neiespaido citas formas aizsardzību; tā kā nav spēkā tie līgumu nosacījumi, kas ir pretrunā ar 6. pantu vai atkāpēm, kas minētas 5. panta 2. un 3. punktā;

tā kā šīs direktīvas nosacījumi nekādi neiespaido konkurences tiesību aktu piemērošanu saskaņā ar Līguma 85. un 86. pantu, ja piegādātājs, kas dominē tirgū, atsakās darīt atklātībā pieejamu informāciju, kas vajadzīga, lai nodrošinātu savstarpēju izmantojamību, kā definēts šajā direktīvā;

tā kā šīs direktīvas nosacījumi nekādi neiespaido Kopienas tiesību aktu īpašās prasības, kas jau ir spēkā attiecībā uz saskarņu darīšanu atklātībā pieejamu telekomunikāciju jomā vai Padomes lēmumiem, kas attiecas uz standartizāciju informācijas tehnoloģijas un telekomunikāciju jomā;

tā kā šī direktīva neiespaido atkāpes, ko saskaņā ar Bernes konvenciju valstu tiesību akti paredz jautājumos, uz ko šī direktīva neattiecas,

IR PIEŅĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Aizsargājamais objekts

1. Saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem dalībvalstis ar autortiesību tiesību aktiem aizsargā datorprogrammas tāpat kā Bernes konvencija par literāro un mākslas darbu aizsardzību paredz aizsargāt literārus darbus. Šī direktīva nosaka, ka termins "datorprogrammas" attiecas arī uz programmu sagatavošanas un noformējuma materiāliem.

2. Saskaņā ar šo direktīvu datorprogrammas ir aizsargātas visās to formās. Saskaņā ar šo direktīvu autortiesības neaizsargā idejas un principus, kas ir pamatā visiem datorprogrammu elementiem, ieskaitot idejas un principus, kas ir pamatā saskarnēm.

3. Datorprogrammu aizsargā, ja tā ir oriģināla tādā ziņā, ka tā ir autora paša intelekta radīta. Nosakot, vai tā jāaizsargā, nelieto nekādus citus kritērijus.

2. pants

Datorprogrammu autorība

1. Datorprogrammas autors ir fiziska persona vai fizisku personu grupa, kas radījusi programmu vai, ja dalībvalsts tiesību akti to pieļauj, juridiska persona, ko šie tiesību akti atzīst par tiesību īpašnieku. Ja dalībvalsts tiesību akti atzīst kolektīvus darbus, persona, ko dalībvalsts tiesību akti atzīst par darba radītāju, ir tās autors.

2. Ekskluzīvas tiesības attiecībā uz datorprogrammām, ko kopīgi radījusi fizisku personu grupa, ir kopīgas.

3. Ja datorprogrammu radījis algots darbinieks, pildot savus pienākumus vai pēc darba devēja norādījumiem, darba devējs ir ekskluzīvi tiesīgs izmantot visas tautsaimnieciskās tiesības šādi radītā programmā, ja vien līgums neparedz citādi.

3. pants

Personas, kas gūst labumu no aizsardzības

Aizsardzību piešķir visām fiziskām vai juridiskām personām, kam to var piešķirt saskaņā ar attiecīgās valsts autortiesību tiesību aktiem, kuri attiecas uz literāriem darbiem.

4. pants

Ierobežota rīcība

Saskaņā ar 5. un 6. panta nosacījumiem tiesību īpašnieka ekskluzīvās tiesībās, ko paredz 2. pants, ietilpst tiesības uz šādu rīcību vai tiesības atļaut šādu rīcību:

a) uz visiem laikiem vai uz laiku pavairot datorprogrammu ar visiem līdzekļiem un visās formās, pa daļai vai kopumā. Ciktāl datorprogrammas uzlādēšana, demonstrācija, lietošana, pārraidīšana vai glabāšana prasa to pavairot, šādu rīcību sankcionē tiesību īpašnieks;

b) tulkot, piemērot, pārveidot un citādi modificēt datorprogrammu un pavairot šādi iegūtos rezultātus, ciktāl tas nav pretrunā ar tās personas tiesībām, kura pārveido programmu;

c) izplatīt sabiedrībā oriģinālo datorprogrammu vai tās eksemplārus jebkādā formā, ieskaitot izīrēšanu. Pirmā programmas eksemplāra pārdošana Kopienā, ko izdara tiesību īpašnieks vai ar viņa piekrišanu, ir izsmēlusi tiesības šo eksemplāru izplatīt Kopienā, izņemot tiesības kontrolēt turpmāku programmas vai tās eksemplāru izīrēšanu.

5. pants

Atkāpes rīcības ierobežojumu gadījumā

1. Ja līgumi to īpaši neparedz, darbības, kas minētas 4. panta a) un b) punktā, neprasa tiesību īpašnieka atļauju, ja tās jāveic, lai likumīgais ieguvējs lietotu datorprogrammu saskaņā ar mērķi, kam tā domāta, ieskaitot kļūdu labošanu.

2. Personai, kas tiesīga lietot datorprogrammu, līgums nedrīkst liegt izgatavot programmas rezerves kopiju, ja tā vajadzīga, lai programmu varētu lietot.

3. Persona, kas tiesīga lietot datorprogrammas eksemplāru, bez tiesību īpašnieka atļaujas drīkst novērot, pētīt vai pārbaudīt programmas darbību, lai noteiktu idejas un principus, kas ir visu programmas elementu pamatā, ja šī persona to dara, programmu uzlādējot, demonstrējot, lietojot, pārraidot vai glabājot, ko ir pilnvarota darīt.

6. pants

Dekompilācija

1. Tiesību īpašnieka atļauja nav vajadzīga, ja koda pavairošana un tā tulkošana saskaņā ar 4. panta a) un b) punktu ir obligāti vajadzīga, lai iegūtu informāciju, ar ko panākt neatkarīgi radītas datorprogrammas savstarpēju izmantojamību ar citām programmām, ar noteikumu, ka ievēroti šādi nosacījumi:

a) šādas darbības veic atļaujas īpašnieks vai cita persona, kam ir tiesības lietot programmas eksemplāru, vai persona, kas saņēmusi atļauju to darīt viņu labā;

b) informācija, kas vajadzīga, lai panāktu savstarpēju izmantojamību, iepriekš nav bijusi brīvi pieejama personām, kas minētas a) apakšpunktā; un

c) šī darbība skar tikai tās oriģinālās programmas daļas, kas vajadzīgas, lai panāktu savstarpēju izmantojamību.

2. Šā panta 1. punkta nosacījumi liedz informāciju, kas gūta, šo pantu piemērojot:

a) izmantot citiem mērķiem, nevis tikai, lai panāktu neatkarīgi radītas datorprogrammas savstarpēju izmantojamību;

b) sniegt to citiem, izņemot gadījumus, ja tas vajadzīgs neatkarīgi radītas datorprogrammas savstarpēju izmantojamībai; vai

c) izmantot, lai izstrādātu, ražotu vai pārdotu datorprogrammu, kas ir tai būtiski līdzīga, vai veiktu kādu citu darbību, kas pārkāpj autortiesības.

3. Saskaņā ar nosacījumiem, kas ietverti Bernes konvencijā par literāro un mākslas darbu aizsardzību, šā panta nosacījumus nevar interpretēt tādējādi, lai to izmantotu, nepamatoti apdraudot tiesību īpašnieka likumīgās intereses vai tas nonāktu pretrunā ar datorprogrammas normālu lietojumu.

7. pants

Īpaši aizsardzības pasākumi

1. Ciktāl tas nav pretrunā ar 4., 5. un 6. panta noteikumiem, dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina piemērotus līdzekļus pret personām, kas veic kādu no šā punkta a), b) un c) apakšpunktā uzskaitītajām darbībām:

a) laiž apgrozībā datorprogrammas eksemplāru, zinot vai pieļaujot iespēju, ka šis eksemplārs izgatavots, pārkāpjot autortiesības;

b) komerciālos nolūkos tur īpašumā datorprogrammas eksemplāru, zinot vai pieļaujot iespēju, ka šis eksemplārs izgatavots, pārkāpjot autortiesības;

c) laiž apgrozībā vai komerciālos nolūkos tur īpašumā līdzekļus, kuru vienīgais mērķis ir veicināt datorprogrammu tehnisku aizsardzības ierīču nesankcionētu likvidāciju vai apiešanu.

2. Visus datorprogrammu eksemplārus, kas pārkāpj autortiesības, konfiscē saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.

3. Dalībvalstis var paredzēt visu 1. punkta c) apakšpunktā minēto līdzekļu konfiskāciju.

8. pants

Aizsardzības laiks

1. Autoram piešķir aizsardzību viņa mūža garumā un piecdesmit gadus pēc viņa vai pēdējā dzīvā autora nāves; ja datorprogramma ir anonīms darbs vai laista klajā ar pseidonīmu, vai ja valsts tiesību akti par autoru atzīst juridisku personu saskaņā ar 2. panta 1. punktu, aizsardzības laiks ir piecdesmit gadi kopš tā brīža, kad datorprogramma ir pirmo reizi likumīgi darīta pieejama sabiedrībai. Aizsardzības laiku skaita no pirmā janvāra nākamā gadā pēc tam, kad iepriekšminētais notiecis.

2. Dalībvalstis, kas jau paredz ilgāku aizsardzības laiku nekā 1. punktā noteikts, drīkst uzturēt spēkā šo laiku tikmēr, kamēr Kopienas tiesību akti pilnīgāk saskaņo darbu autortiesību aizsardzības laikus.

9. pants

Citu tiesību aktu piemērošana

1. Šīs direktīvas noteikumi nav pretrunā ar kādiem citiem tiesību aktu noteikumiem, piemēram, tiem, kas attiecas uz patentu tiesībām, preču zīmēm, negodīgu konkurenci, tirdzniecības noslēpumiem, pusvadītāju izstrādājumu aizsardzību vai saistību tiesībām. Neviens līgumu nosacījums, kas ir pretrunā ar 6. pantu vai 5. panta 2. un 3. punktā minētajām atkāpēm, nav spēkā.

2. Šīs direktīvas noteikumi attiecas arī uz programmām, kas radītas pirms 1993. gada 1. janvāra, ciktāl tas nav pretrunā ar tiesību aktiem, kas pieņemti, un tiesībām, kas iegūtas līdz minētajai dienai.

10. pants

Nobeiguma noteikumi

1. Dalībvalstis līdz 1993. gada 1. janvārim pieņem normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai panāktu saskaņu ar šo direktīvu.

Kad dalībvalstis apstiprina šos pasākumus, tajos dod atsauci uz šo direktīvu vai pievieno šādu atsauci oficiālas publikācijas gadījumā. Dalībvalstis nosaka metodes, kā izdarīt šādu atsauci.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmas savus tiesību aktus, ko tās pieņem jomā, ko regulē šī direktīva.

11. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 1991. gada 14. maijā

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

J. F. POOS